

§ 196

**Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle
valtuutettu Johanna Laisaaren ym. valtuustoaloitteesta, että Aino
Acktén huvilasta tehtäisiin Suomen historian jännien naisten elävä
museo**

HEL 2020-010197 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että Aino Acktén huvilasta ei ole perusteltua tehdä Suomen historian jännien naisten museota.

OmaStadi -hankkeen puitteissa toteutettava Tullisaaressa sijaitsevan Aino Acktén huvilan kunnostamisselvitys on käynnissä. Käsillä olevassa aloitteessa ehdotetaan, että huvilasta tehtäisiin Suomen historian jännien naisten museo.

Keski-Uudellamaalla museotoimintaa ohjaa ja koordinoi Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimiva Helsingin kaupungin museo, jonka tehtävä perustuu museolakiin. Aino Acktén huvilan ottamisessa museokäyttöön vaikuttavat sekä suojelumääräykset että museotoiminnan yleiset reunaehdot.

Parhaillaan on meneillään huvilan kuntoon liittyvät tutkimukset, joiden pohjalta arvioidaan sen rakenteiden korjattavuutta sekä korjausten laajuutta. Tämän rinnalla arvioidaan sitä, minkä tyyppistä käyttöä ja mitä toimintoja huvilaan voidaan sijoittaa. Asiaa lähestytään ensisijaisesti rakennuksen ja sitä ympäröivän puiston ehdoilla. Huvilan kunnostaminen sekä talon suunnittelu kaupunginosan kulttuuritaloksi sai alueella eniten ääniä osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä vuonna 2019. Kunnostustarpeen arvioinnin jälkeen käydään keskustelua talon mahdollisesta käytöstä aloitteen tekijöiden sekä alueen toimijoiden kanssa.

Huvilan tulevaa korjausta ja käyttöä ohjaa vuonna 1999 vahvistetun lainvoimaisen asemakaavan suojelumääräys sr-1 ”Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja historiallisen puistokokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Rakennuslain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä.”

Yleisesti ottaen museotoiminta vaatii kokoelmien kannalta täysin hallittuja olosuhteita mm. sisäilman lämpötilan, kosteuden ja valaistuksen osalta. Niiden toteuttaminen vaatii massiivista koneellista järjestelmää

konehuoneineen ja kanavineen. Vanhaan hirsirakennukseen on erittäin vaikeaa luoda ympärivuotisesti vakaita olosuhteita. Myöskin ravintolan vaatiman keittiön rakentaminen säädösten mukaisesti on raskas toimenpide rakennukselle.

Naishistorian ja sukupuolen tutkimus on 1980-luvulta lähtien laajentunut ja voimistunut. Silti Suomenkin historiasta löytyy edelleen runsaasti erityisesti taloushistorian ja hyvinvointivaltion historian muodostumisen kannalta tärkeitä naisia, joiden historiaa ja merkitystä suuri yleisö tuntee huonosti jos ollenkaan. Sen lisäksi on Aino Acktén kaltaisia merkittäviä toimijoita, joiden vaiheet tunnetaan paremmin, mutta joiden elämäntyötä silti voitaisiin perustellusti nostaa enemmän näkyville. Tällainen historia paikantuisi luontevasti esimerkiksi aloitteessa mainittuun Aino Acktén huvilaan Tullisaassa. Yleisemmälläkin tasolla voi todeta, että kiinnostavia teemoja sekä tutkimuksen että näyttelyiden aiheiksi olisi tarjolla runsaasti.

Toisaalta naishistorian voi katsoa valtavirtaistuneen myös museotyössä viimeistään 2000-luvulla yhdessä sukupuolentutkimuksen kanssa, ja on vaikea osoittaa suomalaista museota, joka ei huomioisi tätä paradigman muutosta toiminnassaan.

Kansainvälinen museoneuvosto ICOM (International Council of Museums) määrittelee museon seuraavasti:

"Museo on pysyvä, taloudellista hyötyä tavoittelematon, yhteiskuntaa ja sen kehitystä palveleva laitos, joka on avoinna yleisölle ja joka tutkii, opetusta edistääkseen ja mielihyvää tuottaakseen hankkii, säilyttää, tutkii, käyttää tiedonvälitykseen ja pitää näytteillä aineellisia ja aineettomia todisteita ihmisestä ja hänen ympäristöstään."

Museon perustaminen ja ylläpito vaatii omistajataholta aina pitkäjänteistä sitoutumista vähintäänkin vuosikymmeniksi. Näyttelytoiminnan lisäksi museotyö edellyttää kokoelmia, kokoelmanhallintaa, asiakaspalvelua ja pedagogista toimintaa. Resursseja on tarjolla rajallisesti, ja Helsingin kaupungin museotyövoimavarat sitoutuvat kaupungin kulttuurihistoriallisista museopalveluista, kulttuurihistoriallisesta kokoelmasta sekä taidemuseotyöstä ja taidekokoelmasta huolehtimiseen ja kulttuuriympäristön vaalimiseen. Vapaaehtoisvoimin hoidettujen museoiden ongelma on usein jatkuvuuden turvaaminen ja museon sekä kokoelman ylläpito perustamisvaiheen alkuinnostuksen jälkeen. Kaupungin museon tiedossa ei ole nimenomaan naishistoriaan keskittyntä ja museon perustamisesta ja rahoittamisesta kiinnostunutta taustayhteisöä.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää Aino Acktén huvilaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaana ja toivoo, että se saataisiin korjauksen jäl-

keen helsinkiläisten käyttöön esim. kulttuuri- ja taidetapahtumien näyttämönä.

Käsittely

Vastaehdotus:

Sami Muttilainen: Lisätään lausunnon loppuun:

Lautakunta pitää Aino Acktén huvilaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaana ja toivoo, että se saataisiin korjauksen jälkeen helsinkiläisten käyttöön esim. kulttuuri- ja taidetapahtumien näyttämönä.

Kannattaja: Pauliina Saares

Vastaehdotus:

Johanna Nuorteva: Lisätään kappaleen 5 loppuun:

Huvilan kunnostaminen sekä talon suunnittelu kaupunginosan kulttuuritaloksi sai alueella eniten ääniä osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä vuonna 2019. Kunnostustarpeen arvioinnin jälkeen käydään keskustelua talon mahdollisesta käytöstä aloitteen tekijöiden sekä alueen toimijoiden kanssa.

Kannattaja: Sami Muttilainen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Sami Muttilaisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 3

Mika Ebeling, Arja Karhuvaara, Otto Meri

Ei-äännet: 10

Silja Borgarsdóttir Sandelin, Tuomas Finne, Heimo Laaksonen, Sami Muttilainen, Johanna Nuorteva, Terhi Peltokorpi, Nasima Razmyar, Pauliina Saares, Johanna Sydänmaa, Laura Varjokari

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Sami Muttilaisen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 3–10.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
Ei-ehdotus: Johanna Nuortevan vastaehdotuksen mukaisesti muutet-
tuna.

Jaa-äännet: 4

Mika Ebeling, Arja Karhuvaara, Otto Meri, Laura Varjokari

Ei-äännet: 9

Silja Borgarsdóttir Sandelin, Tuomas Finne, Heimo Laaksonen, Sami
Muttalainen, Johanna Nuorteva, Terhi Peltokorpi, Nasima Razmyar,
Pauliina Saares, Johanna Sydänmaa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Johanna Nuortevan vas-
taehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 4–9.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkuspäällikkö, puhelin: 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 09.09.2020 Laisaari Johanna Aino Ackten huvilasta
Suomen historian jännien naisten elävä museo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta katsoo, että Aino Acktén huvilasta ei
ole perusteltua tehdä Suomen historian jännien naisten museota.

OmaStadi -hankkeen puitteissa toteutettava Tullisaarella sijaitsevan
Aino Acktén huvilan kunnostamisselvitys on käynnissä. Käsillä olevas-
sa aloitteessa ehdotetaan, että huvilasta tehtäisiin Suomen historian
jännien naisten museo.

Keski-Uudellamaalla museotoimintaa ohjaa ja koordinoi Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimiva Helsingin kaupungin museo, jonka tehtävä perustuu museolakiin. Aino Acktén huvilan ottamisessa museokäyttöön vaikuttavat sekä suojelumääräykset että museotoiminnan yleiset reunaehdot.

Parhaillaan on meneillään huvilan kuntoon liittyvät tutkimukset, joiden pohjalta arvioidaan sen rakenteiden korjattavuutta sekä korjausten laajuutta. Tämän rinnalla arvioidaan sitä, minkä tyyppistä käyttöä ja mitä toimintoja huvilaan voidaan sijoittaa. Asiaa lähestytään ensisijaisesti rakennuksen ja sitä ympäröivän puiston ehdoilla.

Huvilan tulevaa korjausta ja käyttöä ohjaa vuonna 1999 vahvistetun lainvoimaisen asemakaavan suojelumääräys sr-1 ”Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja historiallisen puistokokonaisuuden kannalta arvokas rakennus. Rakennuslain 135 §:n 1 momentin nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa tehdä sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton tai sisätilojen rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä.”

Yleisesti ottaen museotoiminta vaatii kokoelmien kannalta täysin hallittuja olosuhteita mm. sisäilman lämpötilan, kosteuden ja valaistuksen osalta. Niiden toteuttaminen vaatii massiivista koneellista järjestelmää konehuoneineen ja kanavineen. Vanhaan hirsirakennukseen on erittäin vaikeaa luoda ympärivuotisesti vakaita olosuhteita. Myöskin ravintolan vaatiman keittiön rakentaminen säädösten mukaisesti on raskas toimenpide rakennukselle.

Naishistorian ja sukupuolen tutkimus on 1980-luvulta lähtien laajentunut ja voimistunut. Silti Suomenkin historiasta löytyy edelleen runsaasti erityisesti taloushistorian ja hyvinvointivaltion historian muodostumisen kannalta tärkeitä naisia, joiden historiaa ja merkitystä suuri yleisö tuntee huonosti jos ollenkaan. Sen lisäksi on Aino Acktén kaltaisia merkittäviä toimijoita, joiden vaiheet tunnetaan paremmin, mutta joiden elämäntyötä silti voitaisiin perustellusti nostaa enemmän näkyville. Tällainen historia paikantuisi luontevasti esimerkiksi aloitteessa mainittuun Aino Acktén huvilaan Tullisaareissa. Yleisemmälläkin tasolla voi todeta, että kiinnostavia teemoja sekä tutkimuksen että näyttelyiden aiheiksi olisi tarjolla runsaasti.

Toisaalta naishistorian voi katsoa valtavirtaistuneen myös museotyössä viimeistään 2000-luvulla yhdessä sukupuolentutkimuksen kanssa, ja on vaikea osoittaa suomalaista museota, joka ei huomioisi tätä paradigman muutosta toiminnassaan.

Kansainvälinen museoneuvosto ICOM (International Council of Museums) määrittelee museon seuraavasti:

"Museo on pysyvä, taloudellista hyötyä tavoittelematon, yhteiskuntaa ja sen kehitystä palveleva laitos, joka on avoinna yleisölle ja joka tutkimusta ja opetusta edistääkseen ja mielihyvää tuottaakseen hankkii, säilyttää, tutkii, käyttää tiedonvälitykseen ja pitää näytteillä aineellisia ja aineettomia todisteita ihmisestä ja hänen ympäristöstään."

Museon perustaminen ja ylläpito vaatii omistajataholta aina pitkäjänteistä sitoutumista vähintäänkin vuosikymmeniksi. Näyttelytoiminnan lisäksi museotyö edellyttää kokoelmia, kokoelmanhallintaa, asiakaspalvelua ja pedagogista toimintaa. Resursseja on tarjolla rajallisesti, ja Helsingin kaupungin museotyövoimavarat sitoutuvat kaupungin kulttuurihistoriallisista museopalveluista, kulttuurihistoriallisesta kokoelmasta sekä taidemuseutyöstä ja taidekokoelmasta huolehtimiseen ja kulttuuriympäristön vaalimiseen. Vapaaehtoisvoimin hoidettujen museoiden ongelma on usein jatkuvuuden turvaaminen ja museon sekä kokoelman ylläpito perustamisvaiheen alkunnostuksen jälkeen. Kaupunginmuseon tiedossa ei ole nimenomaan naishistoriaan keskittyneitä ja museon perustamisesta ja rahoittamisesta kiinnostunutta taustayhteisöä.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt 31.12.2020 mennessä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Johanna Laisaaren ja 21 muun valtuutetun allekirjoittamasta valtuustoaloitteesta, jossa esitetään, että Aino Ackten huvilasta tehtäisiin Suomen historian jännien naisten elävä museo. Valtuustoaloite on kokonaisuudessaan on liitteenä.

Aloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö, puhelin: 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 09.09.2020 Laisaari Johanna Aino Ackten huvilasta Suomen historian jännien naisten elävä museo

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano